

בית כור פרק שביעי בבא בתרא קת.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"א מהל' נחלות
ה א' סנה עשין טו
טו"ע ח"מ ק"י רבו סעיף
ז:

רבינו גרשום

אידי דרוח התריץ ו'
טפחים ממשכת עצמה בתוך
התריץ לאחריה וקופצת
חוז' (א) סמוך לגדר ומשום
הכי צריך בן חריץ עדיין
שמעבט: אידי דקטין.
ג' טפחים קיימא החיה
אשפתיה וקופצת לעבר
אחר הלכך צריכי תרוייהו
כדי שלא תפריץ:
הדרן עלך האומר
לחבירו בית כור
יש נוחלין. שנוחלין אחרים
הון עצמן מנחילין
ממונם לירושין: האב
את הבנים. שאבא יורש
את הבנים והבנים יורשין
את האב: ליתני הבנים
יורשין את האב תחלה.
משום דתרי טמני איכא
דהוה ליה למיתני הבנים
את האב חרא משום
דאתחילי לא (ז) מתחילין
בפורענותא הוא שהבנים
מתים בחיי אביהן והאב
יורשן שמנהג העולם שהבן
יורש האב ולא האב את

(א) נלואה י"ל וקופצת מחון
על הגדר וכו'. או דל"ל
וקופצת מתרץ על הגדר.
(ב) נראה דל"ל דאתחילי
בפורענותא לא מתחילין דהא
את הבנים פורענותא הוא
שהבנים וכו'.

יש נוחלין. ואילו נוחלין ומנחילין. איכא דוכתי דנקיט אדסליק
מיניה ואיכא אדפתת זיה וזמנ' נדרים (דף ז')
מפרש לה: **האב את הבנים והבנים את האב.** מיניה והאב את
הבנים היינו בניו את האב שאם האב נוחל את בנו אס כן בנו מנחילו
ואם הוא מנחיל לבנו א"כ בנו (ז) נוחלו א

ואור"י דאיתר למידק מיניה בניו
ולא בנות אע"ג דקתי לה בזהיא
בסמוך מכל מקום תנא ליה הכא אגב
אורחיה ולקמן נמי (ח) תניא למנות
סדר נחלות וכן משמע בגמ' דקאמר
הבנים את האב מנגל אמר קרא וכן
אין לו הא י"ש לו בן קודם לבת
משמע דמתני' לאקדומי בן לבת
איצטריך אכל מרשא דקתי האב את
הבנים ליכא למידק הכי דהאב מנחיל
בנים ולא בנות דהא לא מייטר ואם
תאמר דקתי בני אחיות ודייק בגמ'
עלה ולא בנות אחיות אע"ג דלא
מייטר ומתוך כך כריך לומר דמתני'
איני יודע מי שנהא לימא דבנים לאו
דוקא אלא הוא הדיון בנות אחיות שפיר
כרבי זכריה בן הקצב אע"ג דתנא
בגמ' בני אחיות ולא בנות אחיות [ושן
לומר דבדייתא פליגא אמתימין יודע
מי שנהא ואור"י דקיס ליה דבדייתא
נשנית על המשנה לפיכך דייק מיניה
ועוד אומר ר"י דכיון דבנים את האב
איתר למידק בניו ולא בנות אית לן

הדרן עלך בית כור

יש נוחלין ומנחילין ויש נוחלין ולא
מנחילין ומנחילין ולא נוחלין
לא נוחלין ולא מנחילין ואלו נוחלין
ומנחילין *האב את הבנים והבנים את האב
והאחין מן האב נוחלין ומנחילין האיש
את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות
נוחלין ולא מנחילין האשה את בניה
והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ולא
נוחלין והאחין מן האם לא נוחלין ולא
מנחילין: **גמ'** מאי שנא דקתי האב את
הבנים ברישא ליתני הבנים את האב ברישא
חרא (א) דאתחילי בפורענותא לא מתחילין
ועוד

למימר דכולהו בניו דמתני' דוקא ולא בנות לקדום: **ואחין מן האב.**
הקשה ר"י אמאי לא קתי אחי האב נוחלין ומנחילין שהן כמותין
נמי בפרשה (ב) ויתרין משום דאחי האב וכל שאר אב נפקי מהנך האב
את הבנים והבנים את האב והאחין מן האב דכיון שנודע שהבנים
קודמין ואחר הבנים האב ואחר האב אחין הרי אחי האב נפקי מכלל
זה על ידי משמוש דאם היה האב קיים היה יורש (ג) ועכשיו שאינו
קיים הרי הוא יורש בקבר להגמיל לבנו שהוא (ד) (אחי אביו) של מת
ומשמוש שמעינן מדמתן בסמוך בני אחות שמנחילה בקבר נכסי
אחיה לבנה (ה) וא"כ אס כן אחין מן האב נמי לא ליתני דשמעינן ליה
מהאב את הבנים על ידי משמוש נחלה שהאב יורש את בנו להגמיל
לשאר בניו הקיימין שהן אחי המת ויש לומר דנקט (ו) אגב דבעי
למיתני אחים מן האם לא נוחלין ולא מנחילין דהואהו איצטריך למיתני
אע"ג דתנא האשה אינה נוחלת את בנה סד"א נהי דאינו יורש אחיו
מן האם מכח אמו מכח אחי הוא אמינא דירש דכתיב ונתתם את
נחלתו לאחיו לא שנה מן האב ולא שנה מן האם וכי תימא דמכל מקום
לא איצטריך למיתני דשמעי' מרשא דקתי אחין מן האב דוקא ולא
אחין מן האם איצטריך דהוה אמינא אחין מן האב לרבותא נקט
אף על פי שאין כל כך ודאין כמו אחין מן האם ואם תאמר אס
כן אחי האב נמי ליתני אגב אחי האם דסיפא ויש לומר דלא הוי
תני אחי האב מו לא הוה כריך למיתני אחי האם דמכלל אחי
האב שמעינן להו ועוד דלא שייך למיתני אגב אחי האם דהיא
גופה משנה דלא כריכא היא כדדייקין בגמ' דהיינו בני אחות:

יכול
מנחילין את בן אחותם ולא נוחלין. ואי נמי גרסינן בני אחיות (א)
מנחילין דהוא אינו יורש: **האשה את בניו והאשה את בעלה כו'.** בגמ' [שם]
דכתיב דהיינו נמי הך צבא דנוחלין ולא מנחילין דמהיהא שמעינן לה
דהיינו הך: **לא נוחלין ולא מנחילין.** זה למה אלא קרובי אביו של זה ורשין אותו. וכל הך
קרובים דקתי בניו לא נוחלין ולא מנחילין כגון קרובים שמנד האם הני מיילי שיש
קרובים מצד האב היורשין אותו וקרובים לו יותר מקרובי האם ואע"פ שגם אמו ממשפחת אביו
אזו קרוב מאביו שקרוב לו כמו אמו אז האם יורשת את הבן ואם אין האם צחיים קרובי
האם יורשין אותו דהוי ליה משפחת אב דמכח קרובת אביו באין ליורשו כגון ראוון
אזו קרובת אביו באין ליורשו כגון ראוון שגשא סרח בת אשר וילדה לו נפתלי ונתת
נפתלי צלה בניו הרי ראוון אביו יורשו ואם אין לו ונתתם את נחלתו לאחיו של
נפתלי ואם אין לו אחין ונתתם נחלתו לאחי אביו דהיינו אשר אביו אמו ואם אין לו
אחין קיים ונתתם את נחלתו לקרוב אליו נמנא סרח דהיינו בניו אמו יורשת את בנה:
גמ' מאי שנא דתני. ברישא דמתני' האב נוחל את הבן ומנחיל והלא צעת שנוחל האב לבנו
נמנא שמת הבן ואם היה הבן נוחל את האב נמנא שמת הבן ואם היה הבן נוחל את
האב וזע יורשו לפיכך אביו יורשו וזו קללה היא כשארם מת צלה בניו וגם כשהאב רואה
צמימת בנו והיה לו לתנא דמתנימין לפתוח הבן נוחל את האב שזה ברכה
שימות האב ויקברו בנו כדכתיב (בראשית מו) ויוסף ישית ידו על עיניו
דבעימיו שיקברוהו בנו: ועוד

כדי שלא תהא חיה קופלת. על הגדר איצטריך חריץ וכן חריץ:
ולעצמי חריץ. דהשתא נמי לא קפלה שהחריץ מרחיקה מן הגדר:
אידי דרווח. ששה טפחים נכנסת לתוכו ומשכת מעט לאחוריה
וקופצת: **קיימא אשפסיה.** החילוניה: הכי גרסינן כמה בין חריץ
לבן חריץ טפח. ומסקנא דבדייתא הוא:

הדרן עלך בית כור

יש. קרובים שנוחלין את קרוביהם
כשמתים וגם אס הם מתים
מנחילין להם את ממונם דהיינו
ששניהם נוחלין זה את זה. והאי דלא
קתי יש נוחלין זה את זה היינו
משום דבעי למיתני סיפא נוחלין ולא
מנחילין תנא נמי רישא נוחלין ומנחילין:
ויש שנוחלין. את קרוביהם אכל אס
ימותו הם אין מנחילין לאותן קרובים
שהן מורשיהן: **מנחילין ולא נוחלין.**
הם אותם דאמרנו בזהו נוחלין ולא
מנחילין מכלל דאיך שאלו נוחלין
אותם ולא מנחילין לכן מיקרו מנחילין
ולא נוחלין. ובגמ' [קיד:] מפרש למאי
איצטריך הך תרי צבי דהא חרא
נפקא מכלל חפירתה: **בנה נוחל את**
הבנים וגם מנחיל להם וכגון שאין
לאותן הבנים זרע אז נוחל אותם האב
אכל אס יש להם בניו הם קודמין
לוקנס דמפרש בגמ' [ע"ג]: והבנים את
האב נוחלין ומנחילין: והאחין מן
האב. כגון ראוון ויוסף בני יעקב אע"פ שהן מלאה ומרחל יורשים
זה את זה בצביל שהן אחין וכגון שמת יעקב אביהן אכל אס יעקב
קיים הוא קודם הבן וכגון שאין להם בניו. ודוקא אחין מן האב דמשפחת אב
קרוביה משפחה כדלפנין כו' (א) [קט:]: **האיש נוחל את אמו.** אכל לא מנחיל
שהרי קרובי האב יורשין אותו דמשפחת אס אינה קרוביה משפחה [שס]:
והאיש את אשמו. נוחל אותה כדנפקא לן בגמ' [קא:]: ה"ג בסדר המשנה
ובני אחיות נוחלין ולא מנחילין. דבן נוחל את אחות אמו שהרי הוא צא
מכח האם ואילו מתה דודתו בחיי אמו יורשתה וגם הוא יורש את אמו
נמנא שצבו לידו נכסי דודתו: **ולא מנחילין.** דכשמת הבן אינו מנחיל
לאחות אמו אלא לקרובי אביו דמשפחת אס אינה קרוביה משפחה ועוד
לדחות אמו היאך מירשנו בלא היא צבה מכח אחותה שהיא אמו ועוד
זה ולא האם יכולה ליורשו כדאמרן האיש את אמו נוחל ולא מנחיל קל
וחומר שהיא לא תירש את בן אחותה. ובאחיות מן האב מיירי אכל
אחיות מן האם אין נכדה בן אחותה יורש אותה דמשפחת אס הוא.
ל"א ובני אחות בני אחותו של ראוון כגון בני דינה נוחלין אותו שהרי
דינה יורשת את ראוון אחיה ובניה באין מכחה אכל לא מנחילין לראוון
שהרי ראוון מכח אחותו דינה צא לירש אותן והלא דינה עממה אין
יורשתן כדאמרן דהאם אינה נוחלת את בנה אלא קרובי צעלה של דינה
יורשין את בניה דמשפחת אב יורשת ולא משפחת אס. וזה נראה דבעי
משום דקתי סיפא האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם
מנחילין ולא נוחלין וכל הך תלתא שמעינן להו מהנך תלת דהך צבא
דנוחלין ולא מנחילין כדאמרין בגמ' [קיד:] דהיינו הך דקפריץ בגמ' דאחי
האם היינו דבני אחות והלכך גרסי' בני אחות דהיינו נמי דאחי האם
מנחילין את בן אחותם ולא נוחלין. ואי נמי גרסינן בני אחיות (א)
מנחילין דהוא אינו יורש: **האשה את בניו והאשה את בעלה כו'.** בגמ' [שם]
דכתיב דהיינו נמי הך צבא דנוחלין ולא מנחילין דמהיהא שמעינן לה
דהיינו הך: **לא נוחלין ולא מנחילין.** זה למה אלא קרובי אביו של זה ורשין אותו. וכל הך
קרובים דקתי בניו לא נוחלין ולא מנחילין כגון קרובים שמנד האם הני מיילי שיש
קרובים מצד האב היורשין אותו וקרובים לו יותר מקרובי האם ואע"פ שגם אמו ממשפחת אביו
אזו קרוב מאביו שקרוב לו כמו אמו אז האם יורשת את הבן ואם אין האם צחיים קרובי
האם יורשין אותו דהוי ליה משפחת אב דמכח קרובת אביו באין ליורשו כגון ראוון
אזו קרובת אביו באין ליורשו כגון ראוון שגשא סרח בת אשר וילדה לו נפתלי ונתת
נפתלי צלה בניו הרי ראוון אביו יורשו ואם אין לו ונתתם את נחלתו לאחיו של
נפתלי ואם אין לו אחין ונתתם נחלתו לאחי אביו דהיינו אשר אביו אמו ואם אין לו
אחין קיים ונתתם את נחלתו לקרוב אליו נמנא סרח דהיינו בניו אמו יורשת את בנה:
גמ' מאי שנא דתני. ברישא דמתני' האב נוחל את הבן ומנחיל והלא צעת שנוחל האב לבנו
נמנא שמת הבן ואם היה הבן נוחל את האב נמנא שמת הבן ואם היה הבן נוחל את
האב וזע יורשו לפיכך אביו יורשו וזו קללה היא כשארם מת צלה בניו וגם כשהאב רואה
צמימת בנו והיה לו לתנא דמתנימין לפתוח הבן נוחל את האב שזה ברכה
שימות האב ויקברו בנו כדכתיב (בראשית מו) ויוסף ישית ידו על עיניו
דבעימיו שיקברוהו בנו: ועוד

(א) נדרים ב: מיר ב"ג,
(ב) נעילי דין: (א) כמ"א:
כדלפנין בגמ', (ד) נע"י לקמן
קיד: רש"י סד"ה א"ף,
(ה) ס"א אחיו,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא מנחילין
וכי וחי נמי גרסינן בני
אחיות. י"ב אכל לקמן בדף
קיד רש"י ע"ב פירש כע"ל:
(ב) תנא ד"ה האב וכו'
ולקמן נמי תנא ליה למנות:
(ג) ד"ה ואחי וכו' היה יורש
לבנו ועכשיו שאינו קיים הרי
הוא יורש בקבר להגמיל
לאחיו שזוא אחי אביו:
(ד) ב"א דנקט לה אגב:

מוסף תוספות

א. [נאמאי איצטריך
למיתני הבנים את האב.
נע"י. ב. ג"א וכו' כיון
דאחי האב כתיב בהדיא
לא קתי והא אחין דכתיב
וקתי. ר"ן. ג. עיין בגמין
דחמא א"כ למה כתב
מה שמקרי.